

УДК 331.4:355.01

Шостак О.С., студент
Денисова Н.М., канд.техн.наук, доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка», stud.shostak@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Згідно з Конституцією, права та свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, за винятком випадків воєнного або надзвичайного стану, де можуть встановлюватися обмеження з чітко визначеним строком дії. Проте, існують деякі права та свободи, які не можуть бути обмежені, згідно зі статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 Основного закону (стаття 64 Конституції України). [2]

У зв'язку з воєнною агресією Російської Федерації проти України та введенням воєнного стану, Президентом України від 24.02.2022 № 64 було внесено важливі та необхідні зміни до трудового законодавства, нормативних актів з охорони праці та інших законів або підзаконних актів. Наразі воєнний стан продовжено до 18.08.2023. [7]

Деякі зміни в системі управління охороною праці:

- відповідно до рішення уряду, яке було затверджено постановою КМУ від 13.03.2022 № 303, проведення планових та позапланових заходів державного нагляду та державного ринкового нагляду на період воєнного стану було зупинено. Однак, дозволено проведення позапланових заходів державного нагляду на підставі рішень центральних органів виконавчої влади, які формують державну політику у відповідних сферах, якщо існує загроза, яка може негативно вплинути на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, на природне середовище або на безпеку держави, а також для виконання міжнародних зобов'язань України; [3]

- постановою Кабінету Міністрів України від 20.01.2023 № 59 внесено зміни до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, спрямовані на спрощення, врегулювання та удосконалення процедури розслідування нещасних випадків на період дії в Україні режиму воєнного стану. Зміни включають в себе нові правила для роботи комісії з розслідування нещасних випадків, такі як необхідність присутності голови комісії на засіданні та можливість дистанційного засідання, а також спрощену процедуру розслідування нещасних випадків, що сталися в період дії правового режиму воєнного (надзвичайного) стану; [6]

- постановами Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 473 та № 474 було встановлено порядок виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, а також робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів. Згідно з цим порядком, виконавчі органи місцевих рад, військові адміністрації, центральні органи виконавчої влади та органи управління та сили цивільного захисту (уповноважений орган) повинні здійснювати оперативне реагування на пошкодження будівель та споруд під час бойових дій; [4, 5]

- закон України "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану" визначає особливості регулювання трудових відносин під час воєнного стану. Згідно з цим законом, на час дії воєнного стану вводяться обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина. Наприклад працівник може розірвати трудовий договір за власною ініціативою без двотижневого строку попередження, якщо його життя та здоров'ю загрожує небезпека через бойові дії. Роботодавець може звільнити працівника з власної ініціативи під час тимчасової непрацездатності або перебування у відпустці, за винятком відпустки у зв'язку з пологами та догляду за дитиною до трьох років; [1]

- відповідно до статті 6 Закону № 2136 в період дії воєнного стану нормальна тривалість робочого часу може бути збільшена до 60 годин на тиждень лише для працівників, які зайняті на об'єктах критичної інфраструктури, наприклад в оборонній та життєзабезпечувальній сферах. Роботодавець має право збільшити тривалість робочого часу до 60 годин на тиждень, але необов'язково для всіх працівників. Об'єктами критичної інфраструктури, згідно зі статтею 1 Закону "Про критичну інфраструктуру", є важливі для економіки, національної безпеки та оборони об'єкти інфраструктури, системи та їх складові, порушення функціонування яких може завдати шкоди національним інтересам. Тривалість безперервного щотижневого відпочинку може бути скорочена до 24 годин. Під час введення воєнного стану статті 53 (щодо тривалості роботи перед святковими, неробочими і вихідними днями), 65 (щодо граничних норм надурочної роботи), 67 (щодо перенесення вихідного дня), 71 (щодо заборони працювати у вихідні) та 73, 781 (щодо святкових і неробочих днів та відпусток) Кодексу законів про працю України не застосовуються. [1]

Воєнний стан припиняється після закінчення терміну його введення, і для цього не потрібен окремий указ Президента. Проте, якщо зникне загроза нападу чи небезпека державної незалежності України, Президент може скасувати воєнний стан до закінчення терміну його введення шляхом ухвалення негайного указу, який оголошують через ЗМІ.

Список посилань

1. Закон України "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Постанова КМУ від 13 березня 2022 р. № 303 "Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pripinennya-zahodiv-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-i-derzhavnogo-rinkovogo-naglyadu-v-umovah-voennogo-stanu-303>
4. Постанова КМУ від 19 квітня 2022 р. № 473 "Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473-2022-%D0%BF#Text>
5. Постанова КМУ від 19 квітня 2022 р. № 474 "Про затвердження Порядку виконання робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2022-%D0%BF#Text>
6. Постанова КМУ від 20 січня 2023 р. № 59 "Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadku-rozsliduvannia-ta-obliku-neshchasnykh-vypadkiv-profesiinykh-t200123>
7. Указ президента України №64/2022 від 24.02.2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

УДК 331.42:004

Труш М.В., студент
Денисова Н.М., канд.техн.наук, доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка», trush.kolya@gmail.com

ОСНОВНІ ШКІДЛИВІ ТА НЕБЕЗПЕЧНІ ФАКТОРИ НА РОБОЧИХ МІСЦЯХ З ПЕОМ

Робота з екранними пристроями нормується Директива ЄС 90/270/ЄЕС «Про мінімальні вимоги безпеки та гігієни праці при роботі з екранними пристроями»[1]. НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними